

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqquisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæstio 1. Vtrùm Deus sit innominabilis, seu ineffabilis. Et qualiter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

iuxta dicta disp. 20. c. 4. sæpe citatâ.

77 **C**ætera, quæ hic de visione intuitivâ Dei quæri, & examinari possent, quod magis statum beatificum videntium Deum videantur concernere, ad tractatum de Beatitudine remittuntur,

DISPUTATIO XXII.

De Nominibus Dei.

A Dijcimus disputationem hanc cæteris præsentis Tractatus veluti appendicem earum; tum quia dicenda in eâ pauciora sunt, quam ut peculiarem Tractatum possulent; tum quia nominatio, siue loquutio de obiecto cognito quodammodo annexa est cognitioni eius. Congruumque propterea videtur, ut disputationibus de præcipuâ Dei cognitione, qualis visio beatifica est, disputationem annectamus de ejusdem Dei nominatione, siue passivâ eloquentione.

QVAESTIO I.

Verum Deus sit innominabilis, siue ineffabilis. Et qualiter.

Suppono primò, nominare obiectum cognitum, siue de eo dari, seu loqui, aliud non esse, quam per signa vocalia aut ore prolata, aut scripta audientibus, aut legentibus signa ipsa illud significare. Id quod quatuor modis, quod ad rem attinet, potest contingere. Primò, si tam loquens, quam audiens cognoscant obiectum abstractivè, siue per species alienas, ut nos præsentis statu cognoscimus Deum, & alia pleraque. Secundò, si tam loquens, quam audiens cognoscant obiectum intuitivè, siue per species proprias, ut Beati cognoscunt Deum, & alia multa. Tertio, si loquens cognoscat obiectum abstractivè, & audiens intuitivè. Quarto vice versa, si loquens cognoscat obiectum intuitivè, & audiens abstractivè.

Suppono secundò, in mente cuiusvis cognoscentis duplicem solere distingui conceptum, formalem scilicet, & obiectivum. Formalis est ipsa cognitio; obiectivum autem est obiectum per eam cognitum.

Suppono tertio ex dictis iam à me in Pharo Scient. disp. 18. q. 2. divis. 1. esse nonnulli, ut Fasol. 1. p. q. 13. art. 1. n. 1. Veken. disp. 15. n. 1. & alij censeant, per signa vocalia primariò, & immediatè significari conceptus formales, obiectivos autem, siue res cognitâs secundariò, & mediâtè; communem tamen, & veram sententiam esse, utrosque significari immediatè: ita tamen, ut obiectivi primariò, & directè, formales verò secundariò, & indirectè significantur, Quod certe non ita intelligendum est, (sicuti multi intelligunt, cum quibus Recupit. lib. 6. q. 4. n. 6.), ut imponentes significationem vocibus solùm intenderint, per eas significare res cognitâs; indeque præter intentionem sequatur, ut ipsas etiam cognitiones significant. Hoc namque falsum est,

Intenderunt etenim commercium hominum iuxta Arist. in Polit. Plat. in Cratyl. & omnes, quod maxime in communicatione, & manifestatione cognitionum internarum consistit. Sed ita intelligendum, ut ex primariâ intentione intendunt significare res prout cognitâs. Quod est, intendisse significare utrumque res scilicet, & earum internas cognitiones, res tamen directè, cognitiones verò in obliquo, siue de connotato. Quod fit, ut voces diverso modo res, atque earum cognitiones significant, pro rebusque subinde, non item pro cognitionibus accipiuntur, ut bene Arist. lib. 1. Elench. cap. 1. Significant itaque signa vocalia conceptus obiectivos directè, formales verò indirectè, siue de connato, utrosque tamen immediatè. In quo differunt à signis scriptis, qui eisdem pariter non immediatè, sed medijs vocalibus significant, ut pluribus loco citato Phari explicatum est.

Suppono quartò, dissidium esse inter Doctores, an perfectio, siue claritas significationis verborum, atque adeò loquutionis taxanda sit penes perfectionem, siue claritatem cognitionis loquentis, an potius audientis. Primum affirmant Soar. Fasol. & alij. Secundum Molin. Vazq. & alij locis infra citandis. Ego cum Vazq. arbitrator primò, dissidium hoc potius esse de nomine, quam de re. Nam apud utriusque sententiæ Auctores supponitur, esse possibile, ut loquens per signum vocale à se prolatur de obiecto, quod ipse cognoscat abstractivè, & obscure, excitet in audiente cognitionem intuitivam, & clarâ de eodem obiecto; vel vice versa. Utrum autem huiusmodi signum dicendum sit significare tale obiectum obscure, & aliter, quam est in se; eò quod sic cognoscitur à loquente; vel potius significare illud clarè, & sicuti est in se; eò quod sic cognoscitur ab audiente; vel è converso; duntaxat videtur esse quæstio de nomine. Circa quam arbitrator secundò, rationabilis, & verus loqui Auctores secundæ sententiæ. Quoniam significatio signi vocalis in vi consistit, quam illud ex sui institutione habet ad excitandam in mente audientis cognitionem rei, quam significat, Unde penes cognitionis excitatæ obscuritatem, vel claritatem videtur eius significatio obscura, vel clara dicenda. Cuius enim signum iuxta definitionem receptam ab omnibus ex August. lib. 2. de doctrin. Christ. cap. 1. & lib. de princip. Dialect. cap. 5. sit, *Quod se ipsum sensu, & præter se, aliquid animo ostendat.* Scilicet illius cognitionem in animo excitando, seu quoquo modo procreando: eò profecto obscurius, vel clariùs dicendum est signum ostendere, siue significare animo id, cuius est signum, quò obscuriorem, vel clariorem illius cognitionem in animo ipso excitaverit, seu quoquo modo procreaverit. Atque ita, quando signum vocale intellectum audientis excitat ad cognitionem intuitivam, & clarâ rei, quam significat, tunc sanè dicendum est illud clarè eam, & sicuti in se est, significare tali intellectui. Obscurè verò, & aliter, quam est in se, quando ad cognitionem eius abstractivam, obscuramque excitaverit. Quidquid sit in utroque casu de cognitione, quam de tali re habet, qui profert signum, siue loquitur. Nec valet, quod Aduersarij dicunt, per accidens scilicet se habere, quod audiens talem, aut talem cognitionem concipiat de re significatâ per signum: quandoquidem signum in ratione signi non minus, imo magis per se, & essentialiter refertur, ordinaturque ad audientem.

6 **tem.** quam ad loquentem, ut satis ex se est no-
tum. **Suppono** quinto, diffidium etiam esse in-
ter Auctores, an, quando signum vocale non va-
let in audiente, excitare cognitionem rei, quam
significat, quod illa aliunde supponatur, dici ni-
hilominus posse medio tali verbo cum tali au-
diente loqui, qui profert illud. **Affirmant** Vaz-
quez, & Fasolus, **Negant** Auerſa, & Derkennis
vbi infra. Ego autem dico, si proferens signum
vocale nullam medio illo cognitionem, valeat
excitare in audiente, præterquam ipsius signi,
nullatenus dici posse loqui cum eo, quia nihil in
tali casu potest illi significare significatione pro-
pria signi, qualis ad loquentem requiritur.
Cum nihil ei, præter signum ipsum, possit ostende-
re, sitque de ratione signi ostendere aliquid,
præter se, iuxta ipsius definitionem, nuper statu-
tam. Si verò proferens signum vocale medio il-
lo valeat excitare in audiente cognitionem, non
quidem rei, significatione per signum, sed concep-
tus formalis significationi etiam indirecte per ip-
sum iuxta dicta suppositione tertia, quam
de re ipsa proferens ipse in mente habet; tunc
quidem ille talem suam formalem conceptum
significare audienti, atque adeo eloqui dicitur;
non verò rem ipsam. Talisque propterea loquutio
veluti dimidiata loquutio erit. His suppositis
fit.

Propositio I.

7 **Certum secundum fidem est, Deum esse ineffabilem.**

Est enim definitum in Concil. Later. prout
habetur in cap. *Firmiter* de Summa Trinit. &
Fide Cath. *Firmiter credimus, & simpliciter
confitemur, quod unus solus est verus Deus, omnipotens,
imensus, & immutabilis, comprehensibilis, aternus,
& ineffabilis.* Et colligitur ex Scripturâ di-
cente Genes. 3. *Cur queris nomen meum? Indic. 13.
Cur queris nomen meum, quod est mirabile? Prou. 30.
Quod nomen est eius, & quod nomen
Filius eius, si nosset.* Et Ecclesiasti 43. *Multa dicemus, &
deficiemus in verbis; consummatio autem sermonum,
ipse est in omnibus.* Id quod testantur, & prædi-
cant, sæpiusque repetunt Patres; imo & præ-
fati Philosophi. Quorum omnium plurima testi-
monia congerunt Fasol. 1. p. q. 13. art. 1. dub. 1.
Recup. lib. 6. de Deo q. 41. cap. 1. & Patav. lib. 8.
Theol. dogm. cap. 6. & 7. apud quos poterunt vi-
deri.

8 **Dicitur autem Deus esse ineffabilis, siue
innominabilis, non quia simpliciter, & absolute
sit impossibile loqui de illo, siue illum nominare.
Cum nihil apud homines sit frequentius, quam
de Deo loqui, eum invocare, & multifariam nomi-
nare; passimque legantur in Scripturis nomina
Dei, de quibus etiam sæpe differunt Patres, inte-
gramque librum scripsit D. Dionysius de diuinis
nominibus; sed quia, ut communiter exponunt
Theologi, Viatores inter se nec Deum eloqui, nec
ipsum nomine aliquo clarè, & sicuti est in se, ex-
primere, siue significare possunt, hoc ipso, quod
nec possunt ipsum, dum sunt in Via, clarè, & sicuti
est in se, cognoscere, siue intueri. Quandoquid-
dem ad loquendum de Deo, ipsumque nomine
aliquo significandum clarè, & sicuti est in se,
aut loquens, aut audiens, aut uterque deberet il-**

lum clarè, & sicuti est in se, atque adeo intuitiue
videre iuxta dicta suppositione quarta. Itaque
respectu Viatorum tam Angelorum, quam homi-
num prout colloquentium inter se Deus est ineff-
abilis, siue innominabilis, siue non significabilis
nomine illo clarè, & sicuti est in se. In quo con-
ueniunt omnes Theologi. **Alii** est præterea
Deus omnino ineffabilis prorsusque innominabi-
lis respectu omnium creaturarum, etiam intuen-
tium eum, sicuti est; nomine scilicet significante
ipsum comprehensiuè. Quia talis significationis
incapax est omnis creatura, eo ipso, quod est in-
capax comprehendendi Deum iuxta articulum fi-
dei statutum disp. 17. q. 5. De qua ineffabilitate
Dei loquuntur August. epist. 42. ad Madaurentes
post medium dicens, *Est quidam inuisibile, sum-
mum, aeternum, incommutabile, & nulli effabile,
nisi tantum sibi.* Et Damasc. lib. 1. Fidei cap. 16.
dicens, *Cum Deus incomprehensibilis sit, nomine
quoque prorsus caret.* Anselm. item, dum ait in
Monolog. cap. 62. *Deum hæc esse ineffabilem, quia
penitus non potest comprehendere.* In quo etiam,
præter alios Patres, prorsus conueniunt omnes
Theologi.

Est tamen inter illos controuersia primò,
an possint Viatores nominare, siue nomine aliquo
significare Deum clarè, & sicuti est in se, non
quidem alijs Viatoribus, sed Beatis videlicet
ipsum, sicuti est. **Negant** Soar. lib. 2. de Attribut.
cap. 31. & in Metaph. disp. 30. sect. 12. Fasol. 1. p.
q. 13. art. 1. dubit. 1. Recup. lib. 6. de Deo q. 41.
cap. 1. Quiros in comm. dicti art. 1. cum alijs
præsertim Thomistis. **Affirmant** verò cum Scoti-
stis, & Nominalibus Molina. 1. p. q. 13. art. 1. disp.
12. Vazq. disp. 57. cap. 2. Veken. disp. 15. de Deo
cap. 1. & alij.

Secundò controuertitur, an vice versà
Beati possint eloqui Deum, ipsumve nomine ali-
quo significare Viatoribus, sicuti est in se. **Ne-
gant** vbi supra Fasol. dubit. 13. Vazq. cap. 3. Re-
cup. cap. 2. Veken. & alij communiter. Neque
illum reperi, qui citæ hunc casum doceat oppo-
situm.

Tertiò controuertitur, vtrum Beati inter se
ipsos possint Deum eloqui, ac nominare, sibi-
que inuicem nomine aliquo, vti in se est, significa-
re. **Affirmant** Soar. Vazq. Fasol. Recup. Qui-
ros, & Vekenus locis citatis, alijsque commemo-
rati communiter. **Negant** tamen quidam
Thomistæ relati à Vazq. cap. 3. citato n. 21. & ex
Recentioribus Auerſa 1. p. q. 13. sect. 2. Derken-
nisque disp. 17. n. 133.

Quartò controuertitur, an possit Deus no-
minari, siue aliquo nomine significari compre-
hensiuè aut à creaturis, aut à se ipso. Conueni-
untque omnes, vti iam diximus, tale nomen
comparatione creaturarum dari non posse, vtpo-
te à quibus Deus omnino incomprehensibilis est.
Comparatione tamen ipsius Dei tale nomen esse
possibile, affirmant Martinon disp. 8. de Deo sect.
1. Quiros, atque Vekenus supra. **Negant** tamen
Vazq. n. 23. Fasol. n. 16. & alij.

Porro qua ratione in omnibus prædictis ca-
sibus potest Deus creaturis, seu viatoribus, seu
beatis per nomen aliquod significari ab alijs crea-
turis, eadem eisdem posse significari à se ipso cer-
tum est apud omnes. Vtrum verò Deus possit
sibi ipsi, aut à creaturis, aut à se ipso per nomen
aliquod significari, sub opinione est positum.
Nam id negat Vazq. n. illo 23. & 24. **Affirmant**
verò saltem illi, qui docent, per aliquod nomen
pos-

posse Deum sibi ipsi comprehensivè significari.

Propositio 2.

14 Iuxta ordinariam Dei providentiam non possunt Viatores nominare, seu nomine aliquo significare Beatis Deum, sicuti est in se, si visio beatifica est actus permanentens, ut ex citatis Auctoribus censent plerique.

Hæc propositio est contra Molin. Vazq. & alios suæ sententia. Eam tamen non probo, uti Soar. Fasol. & alij, qui illam tenent, ex eo, quod perfectio significationis verborum sit taxanda penes perfectionem cognitionis, quam de rebus significandis habet, qui loquitur: eoque titulo Viatores non intuentes Deum, sicuti est in se, neququam eum, sicuti est in se possint vllis alijs, etiam Beatis significare. Non, inquam, probo propositionem ex isto principio, utpote, quod à me est reiectum, & oppositum statutum suppositione quartâ. Sed eam probo. Quia, iuxta ordinariam Dei providentiam per suam nominationem, siue loquutionem de Deo non possunt Viatores excitare, aut aliquo modo causare in Beatis novam aliquam visionem de Deo, sicuti est in se, distinctam ab eâ, quam ipsi præhabent aliunde (vti supponitur) permanentem. Et dici non potest significare alteri, aut eloqui ipsi rem aliâ significatam per signum is, qui tale signum proferendo non valet in altero vllam novam talis rei cognitionem excitare, siue causare; vt statui suppositione quintâ cum Auersâ, & Derkennis. Qui subinde circa præsentem propositionem pro me stare censendi sunt.

85 Objici tamen contra illam potest ex Vazq. n. 20. & Fasol. n. 15. Vt proferens nomen rei significativum verè dicatur eam audienti significare, de eaque cum ipso loqui, fat est, quod audiens excitetur ad cognoscendum, esse talem rem in mente proferentis nomen, & ipsum nomen esse illius significativum; quin excitetur ad novam aliquam ipsius rei cognitionem, quam ipse aliunde non præhaberet. Igitur poterunt Viatores verè significare Beatis Deum, ut est in se, per nomen aliquod à se prolatum; etiam si ad nullam Dei novam visionem excitent illos. Nego antecedens, Quia, qui per nomen à se prolatum non facit audientem venire in cognitionem rei, cuius illud est signum, ei reuerà nec significat, nec eloquitur talem rem; tametsi significet, & eloquat conceptum suum formalem, aut etiam nominis significationem de illâ, iuxta dictâ suppositione quintâ. Quæ quidem duo, etsi ad rem ipsam respectiva, de novo ab audiente posse cognosci, ipsâ re non cognitâ de novo, sed cognitione eius antiquâ ad id subseruiente, ex generali doctrinâ de cognitione relationis, & termini traditâ à nobis in Pharo Scient. disp. 2. q. 3. confect. 3. notum est.

16 Dixi in propositione, iuxta ordinariam Dei providentiam. Quia si Deus lege aliqua extraordinariâ provideat, vt per loquutionem Viatoris excitetur in Beato nova aliqua visio Dei, aliâs non excitanda, diuersâ à beatificâ præhabita ab ipso, & permanente, iam nihil desiderabitur, quominus Viator propriè dicatur Deum eloqui, & significare Beato, vt constat ex dictis.

Dixi etiam, si visio beatifica est actus permanentens, Nam si est actus successivus, ut ego censeo, & disp. 21. q. 5. probavi, etiam iuxta ordinariam Dei providentiam poterit Viator propriè Deum eloqui, & significare Beato, sicuti est in se: quia poterit suâ loquutione concurrere ad causandam in Beato eam visionem partialem Dei, quæ producitur in ipso Beato quo tempore illi Viator loquitur. Imo de facto ita sæpe evenire putandam proculdubio est. Sæpe enim evenit de facto, vt Viatores suas ad Beatos dirigant orationes, & preces, quibus eorum apud Deum pro aliquibus donis impetrandis intercessionem obtineant, interimque cum illis de Deo ipso loquantur, aut illis attributa eius representando, aut eum laudando; aut aliter ipsum eloquio suo proponendo. Quibus in casibus, cum istæ Viatorum orationes, & loquutiones è genere eorum obiectorum sint, quæ à Beatis successu temporis intuitivè in Verbo videntur, atque adeo per visionem beatificam, iuxta doctrinam stabilitam disp. 20. q. 4. Idque fiat, vt ibi diximus proposit. 8. & rursus disp. 21. q. 5. circa finem, productis in mentibus Beatorum, quo tempore talia obiecta sunt ab eis cognoscenda, visionibus partialibus, quæ Dei simul, & ipsorum obiectorum visiones sint, & ad quas subinde producendas iuvent eorundem obiectorum species impressæ: consequens est, vt dictæ orationes, atque loquutiones Viatorum ad eas partiales Dei, & sui visiones concurrant, quibus Dens simul, & illæ à Beatis videntur, quo tempore ipse ad Beatos ipsos à Viatoribus diriguntur. Quo nihil deest, quominus propriè per illas Viatores Beatis dicantur significare, & eloqui Deum, sicuti est in se.

Ex dictis circa præsentem propositionem inferitur, Viatores alijs etiam Viatoribus posse nominare, siue nomine aliquo significare Deum clarè, & sicuti est in se, tum quiditativè, tum etiam existentialiter, interueniente aliqua Dei extraordinariâ providentiâ. Quia ex vna parte possibilis est cognitio quiditativa Dei clara, & per propriam speciem habita, quæ non sit strictè intuitiva, neque visio beatifica, vt ostendimus disp. 17. q. 3. Tum cognitio clara, & per propriam speciem habita de Deo prout existente, quæ non sit de eodem vt præente, atque adeo nec visio beatifica, iuxta dictâ ibidem q. 4. Tum denique visio Dei intuitiva, quæ defectu perpetuitatis non sit beatifica, iuxta dictâ disp. 21. q. 5. num. 46. Quibus proinde cognitionibus non extraherentur habentes illas ab statu Viatorum. Ex alia verò parte, nihil est, quod vetet, per providentiam aliquam extraordinariam Dei res ita disponi, vt per loquutionem de Deo alicuius Viatoris cum altero excitetur aliquo modo, seu generetur in audiente aliqua ex prædictis cognitionibus claris, & per species proprias de ipso Deo. Quo casu nihil desiderabitur, quominus talis Viator per talem loquutionem propriè dicatur alteri nominare, significare, & eloqui Deum clarè, & sicuti est in se, aut quiditativè, aut existentialiter, iuxta naturam cognitionis in audiente ipso excitata, vt satis, superque ex dictis comperum est.

Propositio 3.

19 Beati iuxta ordinariam Dei providentiam non possunt eloqui Deum, ipsumve nomine aliquo significare Viatoribus, sicuti est in se.

Ita tenent omnes, ut vidimus n. 10. Ratio autem est. Quia iuxta ordinariam Dei providentiam non possunt Viatores cognoscere Deum, sicuti est in se. Per nullumque signum proinde potest Deus illis, sicuti est in se, manifestari, siue ostendi, siue significari.

20 Vnde infero contra Soar. Fasol. Recup. & alios suæ sententiæ citatos n. 9. incosequenter eos videri loquutos, dum propositionem istam unanimiter statuunt: cum antea docuerint, ut dicebamus suppositione quartâ, perfectionem, siue claritatem significationis verborum, atque adeo loquutionis penes perfectionem, siue claritatem cognitionis non audientis, sed loquentis pensandam esse. Hoc enim posito, consequenter videbatur dicendum, Beatos benè posse Viatoribus eloqui, nominare, atque significare Deum, sicuti est in se: quandoquidem ipsi loquentes eum, sicuti in se est, intuentur; quidquid sit de cognitione eiusdem per loquutionem ipsorum excitandâ in audientibus. Ex quo etiam patet, quàm sit coherentior doctrinâ omnium communi propositionis præsentis ea, quam nos suppositione illâ quartâ elegimus, & statuimus.

Propositio 4.

21 Beati, resumptis corporibus, vicissim per signa vocalia poterunt connaturaliter loqui de Deo, ipsumque sibi invicem nominare, seu nomine aliquo significare, sicuti est in se. De factoque subinde id præstabunt.

Hæc propositio, quæ fere omnium est Theologorum, probari solet imprimis ex illo Zachariæ 14. *In die illâ erit Dominus vnus: & erit nomen eius vnum.* Loqui enim Prophetam his verbis de statu futuro beatitudinis multorum Interpretum sententia est. E quibus S. Th. lib. 1. contra Gent. cap. 31. ait. *Si ipsam essentiam, prout est, possemus intelligere, & ei nomen proprium adaptare, vno nomine tantum eam exprimeremus. Quod promittitur his, qui eum per essentiam videbunt Zachariæ ultimo. In die illâ erit Dominus vnus: & nomen eius vnum.* Et Lyranus ad eundem locum. *Erit, inquit, nomen eius vnum. In præsentii enim nominatur à nobis pluribus nominibus: quia nominamus eum, sicut cognoscimus: in cognitionem autem Dei devenimus ex perfectionibus creaturarum, quæ sunt plures, & distinctæ. Sed in Patria videbitur per se ipsum immediatè, & sic nominatur vno simplici nomine ab vna simplici perfectione.*

22 A ratione autem facilè venit propositio probanda, suppositâ sententiâ nostrâ de successione essentiali visionis beatificæ, iuxta dictâ iam in simili circa proposit. 2. Cum enim ex vnâ parte singulis momentis in mente vnusquisque Beati nouæ visionis Dei partiales produci debeant; ex aliâ verò per eandem sint ab eo successiuè videntia in Verbo ea obiecta, quorum successiuâ intuitio debetur ipsi ratione status, è quorum nu-

mero sunt loquutiones aliorum. Consequens est, ut loquutiones istæ ad eas visiones partiales Dei, & sui ipsarum concurrant, quæ in mente Beati producuntur, dum ipsæ existunt. Quo nihil desiderari potest, quominus per eas prorsus ipsi Beato alij Deum, sicuti est in se, eloquantur, & nominent, seu nomine aliquo significant.

23 Id quod non facilè potest componi iuxta sententiam, quæ ponit esse permanentem, immutabiliterque semper durantem visionem beatificam. Hoc namque posito, non poterit vnus Beatus, saltem iuxta providentiam Dei ordinariam, suâ loquutione excitare, siue causare in altero nouam aliquam visionem Dei: & consequenter nec ipsi Deum, sicuti est in se, vlllo nomine significare propriè, siue nominare, siue eloqui; prout dictum iam est etiam in simili circa proposit. 2. Quo iure Auerſa, & Derkennis citati n. 11. propriam nominationem, propriamque colloquutionem de Deo, sicuti est in se, negant etiam Beatis. Quod tamen valde durum videtur: tum quia contra consensum communem Theologorum, aut etiam Patrum; tum quia ad complementum beatitudinis hominum videtur, resumptis corporibus, proculdubio spectare, quod inter se conuersantes dulcissima de suo Deo colloquia, eaque propria, cum sibi placuerit, possint miscere. Quo circa, siquidem hoc cum sententiâ nostrâ de successione visionis Dei aptissime coheret, ut vidimus, ea vtrique vel hinc etiam non parum confirmari censenda est.

Propositio 5.

24 Creaturæ rationales siue beatæ, siue viatores benè possunt nominare, seu nomine aliquo significare comprehensiuè Deum ipsi Deo.

Quia ex vna parte possunt loqui cum Deo de Deo ipso, ut est manifestum. Ex aliâ verò parte talis loquutio non poterit non excitare in intellectu diuino actum scientiæ, qui simul, & indiuisim fit comprehensio tum Dei, tum ipsius loquutionis, iuxta doctrinam vniuersalem tradendam in tract. de Scient. de diuersitate actuum scientiæ diuinæ. Quo nihil deerit, quominus talis loquutio sit loquutio cõprehensiuâ Dei comparatione ipsius Dei illam audientis; prout constat ex dictis. Etenim, ut ex dicendis ibi apparebit, circa quoduis coniunctam plurium obiectorum indiuisim sumptum datur in Deo actus scientiæ, etiam comprehensiuæ, virtualiter distinctus ab actibus singularum partium eius: ad cuius proinde existentiam nequit non concurrere ea pars, quæ adiuncta alijs constituit, & complet tale coniunctum. Vnde ad actum scientiæ comprehensiuæ coniuncti ex Deo, & ex loquutione de ipso ipsa loquutio concurrat, suoque concursu illam excitet in intellectu diuino, necesse est. Quo nihil deerit, ut per eam loquens Deum ipsi Deo significet, & eloquatur comprehensiuè, uti dicebam.

25 Deum tamen, se ipsum sibi per aliquod signum externum significare, siue eloqui, non videtur dici posse, propriè loquendo: quia nullus videtur dici cum proprietate sibi se ipsum, aut quidpiam aliud per loquutionem externam loqui. Tamen vnusquisque propriè dicatur per verba interna, siue mentalia mentaliter sibi loqui, quæcunque intelligit. Quo pacto Deus etiam sibi

per suum internum, æternumque Verbum loqui dicitur tum seipsum, tum cætera cuncta, quorum illud est verbum, prout latè exponitur à Theologis in tract. de Trinit.

26

Hic querunt aliqui, vtrum ineffabilitas sit attributum proprium Dei, vel Dei simul, & creaturis commune sumptum abstractè. Ad quam questionem breuiter respondeo primò, ineffabilitatem comprehensiuam respectu creaturarum attributum proprium esse solius Dei. Quia solus Deus est incomprehensibilis à creaturà iuxta dicta disp. 17. q. 5. & disp. 18. q. 13. Solusque Deus proinde respectu creaturæ est ineffabilis comprehensiuè. Respondeo secundò, ineffabilitatem intuitiuam respectu creaturarum in eo gradu, in quo Deo conuenit, etiam esse attributum proprium solius Dei. Quia, licet Deus, & aliqua creaturæ in eo conueniant, quòd intuitiuè sint respectu naturæ ineffabiles naturaliter, & effabiles supernaturaliter: at ineffabilitas intuitiua Dei naturalis duobus ex titulis est præstantior ineffabilitate intuitiua cuiusuis creaturæ. Primò, quòd effabilitas Dei intuitiua longè est remior à debito, & à proportione naturæ, quàm effabilitas intuitiua cuiusuis creaturæ. Secundò, quòd ea, quæ de Deo sunt effabilia, infinitè excedunt ea, quæ effabilia sunt de quauis creatura: in illorumque effabilitatibus neququam vsque ad comprehensiuam potest ascendi, quemadmodum in horum potest. Quibus ex titulis Deus longè excellentiori modo, quàm vlla creatura, venit censendus ineffabilis etiam intuitiuè. Cæterequin ineffabilitas intuitiua secundum se, & abstractè sumpta non adeò est propria Dei, vt aliquibus creaturis pariter non conueniat: quemadmodum & inuisibilitas intuitiua. Nam, vt Deus respectu Angelorum, & hominum naturaliter, non item supernaturaliter est ineffabilis intuitiuè; ita aliqua supernaturalis creaturæ respectu Angelorum, & hominum naturaliter, non item supernaturaliter sunt ineffabiles intuitiuè: quemadmodum, vt Deus ab Angelis, & ab hominibus naturaliter, non item supernaturaliter est inuisibilis intuitiuè; ita aliqua supernaturalis creaturæ ab Angelis, & ab hominibus naturaliter, non item supernaturaliter sunt inuisibiles intuitiuè.

QUESTIO II.

Quenam alia de nominibus Dei impræsentiarum disquiri, examinarique soleant; aut etiam possint.

27

Quoniam ex dictis tum in præcedentibus disputationibus, tum maximè in Pharo Scient. facillimè expedienda veniunt, quæcunque de nominibus Dei discuti solent, aut etiam possunt, sub isto vniuersaliore questionis titulo per breues quæstionculas illa proponere, atque expedire visum est.

28

Primò igitur queritur, an aliqua nomina substantialiter, siue essentialiter, & aliqua accidentaliter dicantur de Deo. Supposità doctrinà de prædicatis essentialibus, accidentalibusque in vniuersum datà in Pharo Scient. disp. 17. quæst. 7. Tum doctrinà de concretis adiectiuis, & substantiis, deque eorum abstractis datà etiam in Pharo

disp. 2. q. 4. confect. 3. & 4. sæpeque alias. Necnon doctrinà de prædicatis, siue attributis intrinsicis, semiextrinsecis, & extrinsecis Dei traditã supra disp. 2. q. 1. 2. & 3. Ac demum doctrinà de immunitate Dei ab accidentibus physicis sibi intrinsicis, non verò à metaphysicis traditã etiam supra disp. 11. q. 7. His, inquam, doctrinis suppositis, respondeo primò, nomina attributorum intrinsecorum Dei tum abstracta, tum concreta, & hæc tum adiectiuè, tum substantiuè sumpta substantialiter siue essentialiter dici de Deo, loquendo physicè, seu realiter: quia significant, quod physicè, seu realiter est indistinctum à substantiã, siue essentiã physica Dei: loquendò verò metaphysicè, seu formaliter, nomina abstracta eorundem attributorum nullatenus dici de Deo; sicut nec concreta sumpta substantiuè; (si nomine Dei, ut solet, subiectum huiusmodi concretorum cum præcisione ab eorum formis significetur); sumpta tamen adiectiuè de ipso dici accidentaliter; quatenus aliquid ipsi formaliter, seu metaphysicè, seu per rationem nostram de connotato adijciunt. Respondeo secundò, nulla nomina dici de Deo accidentaliter intrinsicè, loquendo physicè: quia nullum accidens physicum, & intrinsecum conuenit, aut conuenire potest Deo. Respondeo tertio, nomina attributorum semiextrinsecorum Dei tum abstracta, tum concreta, & hæc tum adiectiuè, tum substantiuè sumpta accidentaliter semiextrinsecè dici de Deo, loquendo physicè, seu realiter: quia, præter id, quod appingunt Deo ab ipso physicè indistinctum, aliud quid distinctum, & extrinsecum adijciunt ipsi de connotato; loquendo verò metaphysicè, seu formaliter, perinde de his, ac de nominibus attributorum intrinsecorum philosophandum esse. Respondeo quarto, nomina abstracta attributorum extrinsecorum Dei nullo modo dici de ipso, tum physicè, tum metaphysicè loquendo; sicut neque concreta substantiuè sumpta: hæc verò sumpta adiectiuè accidentaliter extrinsecè dici de Deo, tum physicè, tum metaphysicè loquendo: quia vtroque modo adijciunt ipsi de connotato quidpiam extrinsecum. Respondeo quinto, si nomine Dei significetur idem, quod per aliud quoduis nomen, aut vnus, aut plurium attributorum eodemque modo, vt fieri potest, fore vtrique, vt tale vnus, vel plurium attributorum nomen substantialiter, siue essentialiter dicatur de Deo, tum physicè, tum metaphysicè loquendo. Respondeo tandem, nomina, quæ accidentaliter dicuntur de Deo aliquo ex dictis modis, accidentaliter contingentèr dici de illo, quoties id, quod adijciunt ipsi, contingens est; accidentaliter verò necessariò, quoties est necessarium. Quæ omnia satis superque conspicua sient recognoscanti, & recolenti omnes doctrinas, quas supponimus. Quocirca in eis explicandis non oportet morari.

Secundò queritur, an aliqua nomina dicantur de Deo propriè; idque sumpto propriè tum prout oppositum communiter, tum prout oppositum metaphoricè. Respondeo primò, multa nomina dici de Deo propriè in primo sensu: nempe, quæcunque significant conceptum obiectiuum proprium solius Dei; vt sunt, *Deus, omnipotens, increans*, & alia huiusmodi prout significantia conceptus simpliciter veros, & non communes veris, & fictis iuxta postea dicendã. Sed & multa etiam alia dici de Deo communiter; nimirum, quæcunque significant conceptum obiectiuum deo, & creaturis communem; vt *bonus, sapiens, intel-*